PRINCIPII DE SELECTARE A STRATEGIILOR ŞI METODELOR DIDACTICE ÎN CADRUL CURRICULUMULUI PREDAT LA *EDUCAȚIE MUZICALĂ*

PRINCIPLES FOR SELECTING TEACHING STRATEGIES AND METHODS WITHIN THE MUSIC EDUCATION CURRICULUM

CZU: 37.02:373.016:78 **https://doi.org/10.59295/dccce2025.09**

Marina MORARI,
ORCID: 0000-0002-0300-6403
E-mail: marina.morari@usarb.md
Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți, Republica Moldova

Abstract: *The article explores the essential principles for selecting teaching strategies and methods within the music education curriculum, emphasizing the importance of a flexible approach adapted to the specifics of the discipline, the students, and the socio-cultural context. It highlights the need to integrate the arts, develop students' personalities through the good and beautiful in art, and implement STEAM projects. The importance of continuous monitoring of the didactic process is emphasized, drawing inspiration from Jacob Kounin's principles for effective classroom management, as well as paying attention to the active aesthetic experience, creativity, and personal expression of students. It emphasizes adapting teaching strategies to the individual characteristics of students, stimulating transferable skills, and promoting an inclusive and motivating learning environment. Finally, it highlights the importance of selecting strategies adapted to the specifics of music education, favoring experiential learning, personal expression, and the development of a proactive attitude towards music.*

Keywords**:** *taught curriculum, teaching strategies, music education, classroom management, experiential learning.*

Conceptul de „curriculum predat" este esenţial în domeniul educaţiei, referindu-se la modul în care curriculumul intenţionat (cel scris, proiectat) este transpus şi realizat în sala de clasă de către profesor. El reprezintă implementarea practică a curriculumului scris, incluzând strategiile, metodele, resursele şi interacţiunile care au loc în timpul

procesului de predare-învățare-evaluare. Spre deosebire de curriculumul scris, care este un document formal, curriculumul predat este dinamic și contextual, fiind influențat de factori precum competențele profesorului, caracteristicile elevilor, resursele disponibile și mediul de învățare.

Curriculumul predat reprezintă veriga esențială între intențiile educaționale formalizate în documente și experiența de învățare efectivă a elevilor. El depășește cadrul rigid al curriculumului scris, deoarece se pliază pe specificul fiecărei clase, ținând cont de particularitățile elevilor, de resursele disponibile și de competențele profesorului. Monitorizarea acestui proces devine crucială, fiind considerată „o evaluare de proces, care urmărește controlul și îmbunătățirea calității aplicării curriculumului la nivelul practicii educaționale" [2, p.42]. Această evaluare nu doar identifică „bariere, erori sau dificultăți de aplicarea curriculumului scris", ci contribuie și la dezvoltarea continuă a curriculumului, transformând practica didactică într-un proces dinamic și adaptabil.

Importanța curriculumului predat derivă și din necesitatea asigurării unei corespondențe între intențiile curriculare și realitatea din sala de clasă. În cadrul proiectului de cercetare, la subprogramul „Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a curriculumului școlar", cu cifrul 01.14.01, a fost elaborat ghidul „Monitorizarea curriculumului școlar: concept și metodologie", în care se evidențiază importanța de a analiza „corespondența dintre curriculumul scris și curriculumul predat/implementat", precum și „măsura în care este respectată logica internă a procesului de predare-învățare-evaluare" [2, p.42].

Această abordare nu se limitează la o simplă conformare la planul de lecție, ci presupune o interpretare creativă și flexibilă a curriculumului scris, adaptată la contextul specific al clasei și la obiectivele de învățare vizate. În practică, cadrelor didactice li se solicită să „valorifice prevederile curriculumului proiectat cu privire la ce trebuie și cum trebuie de predat, cum de organizat învățarea și evaluare" [Idem], într-un mod care să transforme curriculumul scris într-o experiență de învățare relevantă și motivantă pentru elevi, contribuind astfel la

formarea lor nu numai cognitivă, ci și personală.

Monitorizarea reprezintă o componentă fundamentală a procesului de implementare eficientă a curriculumului, transformând simplele intenții declarative în realități concrete în sala de clasă. Așa cum se subliniază, „monitorizarea curriculumului școlar în funcție este o evaluare de proces, care urmărește controlul și îmbunătățirea calității aplicării curriculumului la nivelul practicii educaționale" [2, p.42]. Această perspectivă nu se limitează doar la verificarea conformității cu documentele oficiale, ci subliniază necesitatea de a înțelege dinamica și impactul real al curriculumului asupra experienței de învățare a elevilor. În esență, monitorizarea devine un instrument de feedback continuu, esențial pentru adaptarea și ajustarea strategiilor didactice, astfel încât acestea să răspundă mai eficient nevoilor individuale și colective ale elevilor.

Un element crucial al acestei monitorizări îl constituie analiza „corespondenței dintre curriculumul scris și curriculumul predat/implementat", care reprezintă o investigație a gradului în care intențiile curriculare sunt transpuse în practica didactică. Această analiză nu se limitează la verificarea acoperirii conținutului, ci evaluează și „măsura în care este respectată logica internă a procesului de predare-învățare-evaluare", asigurând o coerență și o succesiune logică a activităților și a conținuturilor. În acest context, „măsura în care sunt valorificate prevederile curriculumului proiectat cu privire la ce trebuie și cum trebuie de predat, cum de organizat învățarea și evaluare" [5] devine un indicator esențial pentru eficiența procesului didactic. În final, aceste procese de evaluare și monitorizare sunt fundamentale pentru asigurarea unui proces educațional de calitate, care să răspundă atât obiectivelor curriculare, cât și nevoilor specifice ale elevilor, contribuind la dezvoltarea unui învățământ relevant, adaptat și continuu în evoluție.

Curriculumul național pentru învățământul general, la disciplina *Educație muzicală* (2019), propune o viziune modernă și integrată asupra dezvoltării elevului, depășind abordările tradiționale și punând accentul pe formarea competențelor transferabile și pe cultivarea sensibilității artistice. Această concepție se distinge prin mai multe elemente cheie, care ghidează proiectarea și implementarea

experienţelor de învăţare muzicală în clasele V-VIII [7].

Structurat în jurul ideii de a dezvolta competenţe-cheie transferabile, acest curriculum nu se limitează la transmiterea de cunoştinţe factuale. În schimb, urmăreşte să permită elevilor să aplice cunoştinţele muzicale în contexte variate, atât în clasă, cât şi în viaţa de zi cu zi. Spre deosebire de abordările tradiţionale, care pun accent pe memorare, se concentrează pe dezvoltarea capacităţilor de a folosi aceste cunoştinţe în mod critic şi expresiv. Astfel, elevii nu doar învaţă despre muzică, ci şi îşi dezvoltă abilităţi precum ascultarea critică, interpretarea expresivă, creaţia şi aprecierea diverselor contexte culturale şi sociale. Competenţele specifice sunt formate progresiv, ţinând cont de particularităţile de vârstă ale elevilor.

Un principiu fundamental în viziunea curriculumului de educaţie muzicală îl reprezintă abordarea sistemică, reflectând necesitatea unei perspective coerente şi integrate asupra procesului de învăţare. În acest sens, toate componentele, precum obiectivele, conţinutul, metodele şi evaluarea, sunt interconectate şi se susţin reciproc, asigurând o aliniere strategică a resurselor şi metodelor didactice pentru atingerea obiectivelor educaţionale. Această abordare depăşeşte fragmentarea lecţiilor individuale, promovând o vedere de ansamblu asupra procesului educaţiei muzicale. În plus, „fiecare activitate sprijină dezvoltarea unor competenţe specifice şi transversale”, creând un mediu de învăţare coerent şi eficient, în care toate elementele curriculumului contribuie la realizarea finalităţilor stabilite.

De asemenea, se urmăreşte să încurajeze elevii să devină agenţi activi ai propriului proces de învăţare, punând accent pe autonomia lor de a alege, explora şi exprima preferinţele muzicale. Se stimulează capacitatea de a învăţa independent, de a reflecta asupra propriului progres şi de a-şi stabili obiective personale în domeniu. Prin promovarea autonomiei, acest curriculum îi pregăteşte pentru învăţarea pe toată durata vieţii şi pentru a deveni consumatori şi creatori informaţi şi implicaţi de muzică. Elevii sunt încurajaţi să-şi dezvolte propriul gust muzical, să caute informaţii despre muzică şi să participe activ în activităţi muzicale în afara şcolii.

Pe lângă dezvoltarea competenţelor tehnice şi cognitive, accentul se pune şi pe cultivarea unor valori precum sensibilitatea estetică, respectul pentru diversitatea culturală, aprecierea patrimoniului muzical naţional şi universal, precum şi responsabilitatea civică. Prin explorarea aspectelor etice, sociale şi culturale ale muzicii, elevii devin cetăţeni responsabili şi conştienţi de rolul artei în societate, consolidând o atitudine pozitivă faţă de propria identitate culturală şi faţă de valorile universale.

Împlinirea potenţialului creativ al elevilor reprezintă un alt aspect central, fiind încurajate activităţi precum compoziţia, improvizaţia, interpretarea personală, crearea de aranjamente muzicale şi utilizarea tehnologiilor digitale pentru a genera muzică nouă. Prin stimularea imaginaţiei şi a gândirii divergente, acest demers ajută elevii să se exprime autentic şi să se conecteze într-un mod mai profund cu muzica. Toate aceste elemente definesc un proces de învăţare modern, orientat spre dezvoltarea holistică a elevilor şi pregătirea lor pentru a fi atât consumatori, cât şi creatori implicaţi şi pasionaţi în domeniul muzical.

În lucrarea *Classroom Management for Middle and High School Teachers* [1], autorii evidenţiază faptul că aplicarea metodelor didactice eficiente este profund legată de managementul atent al clasei, conform principiilor lui Jacob Kounin. Ei subliniază că „monitorizarea constantă a activităţii elevilor şi implicarea activă a profesorului sunt esenţiale pentru a menţine un climat de învăţare productiv" [1, p. 45]. Prin urmare, profesorii trebuie să fie prezenţi şi să-şi folosească atenţia pentru a observa evoluţia fiecărui elev, intervenind prompt şi adecvat pentru a ghida şi corecta comportamentul, pe măsură ce lecţia avansează. Această strategie nu doar previne comportamente problematic, ci şi promovează continuitatea şi fluxul în desfăşurarea activităţilor didactice.

De asemenea, autorii accentuează faptul că „implicarea profesorului nu trebuie să fie doar pasivă" şi că „o prezenţă alertă şi conştientă, bazată pe principiul 'with-it-ness', permite profesorului să ajusteze rapid strategiile didactice, asigurând un proces de învăţare continuu şi fără perturbări" [1, p.47]. O aplicare eficientă a metodelor didactice, conform acestor principii, implică ca profesorul să fie constant atent la dinamica clasei şi la răspunsurile elevilor, adaptându-şi abordarea în timp real

pentru a menține interesul, disciplina și întâietatea procesului de învățare. Astfel, managementul eficient al clasei devine o condiție fundamentală pentru implementarea cu succes a strategiilor didactice și pentru promovarea unui mediu de învățare stimulativ și organizat.

Monitorizarea implementării curriculumului reprezintă o componentă esențială în procesul educațional, având ca scop asigurarea coerenței între intențiile formulate în documentele curriculare și realitatea din sala de clasă. În absența unei astfel de monitorizări, există riscul ca activitățile didactice să devieze de la obiectivele stabilite, ceea ce poate conduce la o ieșire din traiectoria de dezvoltare a competențelor dorite și la pierderea relevanței procesului de învățare. În plus, monitorizarea contribuie semnificativ la îmbunătățirea continuă a calității educației; prin identificarea timpurie a dificultăților, contracararea erorilor și ajustarea strategiilor didactice, se creează un mediu propice pentru atingerea rezultatelor eficiente și pentru adaptarea curriculumului la nevoile concrete ale elevilor. Așa cum evidențiază W.H. Kilpatrick, „monitorizarea nu trebuie să fie percepută doar ca o activitate de control, ci ca un proces de sprijin și dezvoltare a practicienilor" [3], argumentând astfel că orice proces de implementare a curriculumului trebuie însoțit de un sistem de feedback și ajustare continuă.

În acest context, principiile lui Jacob Kounin pentru monitorizarea și gestionarea clasei oferă un cadru valoros, fundamentat pe ideea că succesul metodologiei didactice depinde în mare măsură de controlul și atenția profesorului asupra activităților din clasă. Printre cele mai relevante principii ale sale se numără „with-it-ness" (acuitatea în monitorizare), „momentum" (fluxul activităților), „overlapping" (suprapunerea activităților) și „group focus" (concentrarea pe grup). În ceea ce privește „with-it-ness", J. Kounin afirmă că „profesorul trebuie să fie alert, conștient de tot ce se întâmplă în clasă" [4, p.23]. Comentând această idee, putem argumenta că această atenție continuă contribuie la anticiparea problemelor și la intervenția proactivă, ceea ce menține un climat educațional stabil și coerent. În absența unei astfel de vigilențe, riscul este ca problemele de disciplina sau de învățare să se amplifice, afectând întreg procesul didactic.

Principiul „momentum” accentuează importanţa menţinerii unei ritmici coerente în desfăşurarea activităţilor, afirmând că „o lecţie trebuie să fie dinamică pentru a capta şi a menţine interesul elevilor” [4, p.25]. Acest lucru sprijină argumentul pentru o monitorizare atentă, deoarece orice întrerupere neprevăzută sau încetinire a ritmului poate duce la pierderea interesului şi la scăderea eficienţei învăţării. În plus, principiul „overlapping” sau gestionarea simultană a multiplelor responsabilităţi ale profesorului subliniază necesitatea unei monitorizări eficiente pentru a coordona corespunzător activităţile şi pentru a asigura continuitatea lecţiei, chiar şi în condiţii de imprevizibilitate. În final, „group focus” evidenţiază faptul că profesorul trebuie să fie capabil să menţină interesul şi implicarea activă a întregii clase, nu doar a unor elevi selectaţi; această concentrare generalizată contribuie la coeziunea procesului de învăţare, asigurând că fiecare elev se află într-un proces de urmărit şi participare constantă.

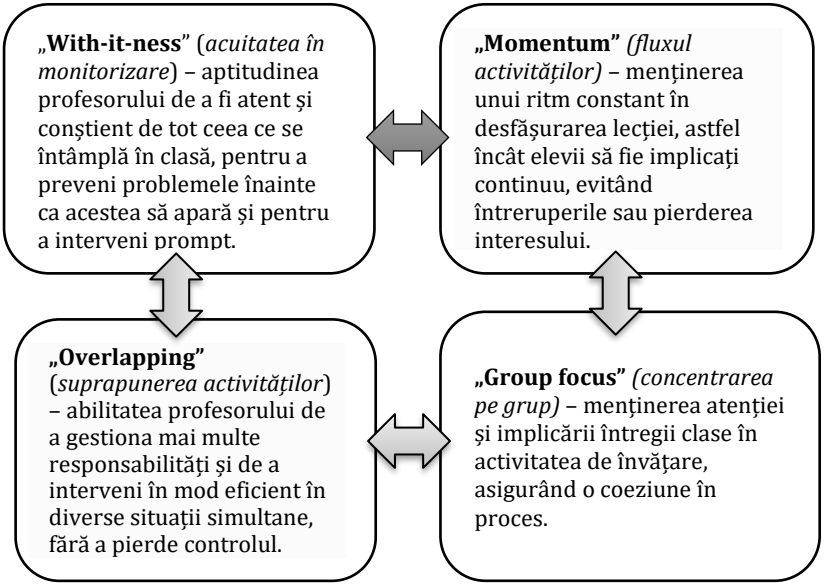

Figura 1. Principiile lui Jacob Kounin pentru monitorizarea şi gestionarea clasei

Principiile lui Jacob Kounin se referă la monitorizarea și gestionarea claselor în contextul învățării și implementării curriculumului, având un rol fundamental în crearea unui mediu de învățare eficient (vezi *Figura 1*.).

În concluzie, principiile lui Jacob Kounin pentru monitorizarea și gestionarea clasei reprezintă un cadrul teoretic fundamentat pe argumente solide și cercetări empirice, care justifică importanța unei atenții continue și sistematice în procesul de învățare. Ele susțin ideea că o gestionare eficientă a clasei, bazată pe monitorizare activă și intervenție promptă, este determinantă pentru succesul implementării curriculumului și pentru dezvoltarea unui mediu educațional sănătos și propice învățării. Asemenea principii, aplicate în practică, pot conduce la crearea unor climat de învățare motivate, disciplinate și eficiente, contribuind, astfel, la atingerea obiectivelor educaționale stabilite.

În cartea *Classroom Management That Works: Research-Based Strategies for Every Teacher* [5], autorii explorează profund principiile asupra managementului clasei, integrând și evidențiind relevanța conceptelor lui Jacob Kounin, în special strategia „with-it-ness". Ei afirmă că „una dintre cele mai eficiente strategii de management este abilitatea profesorului de a avea o conștientizare continuă a dinamicii din clasă, astfel încât să poată preveni problemele înainte ca acestea să apară" [5, p.76]. Acest principiu, explică autorii, constituie fundamentul pentru menținerea ordinii și crearea unui mediu propice pentru învățare, fiind, în esență, o manifestare a „with-it-ness".

Comentând această idee, se poate afirma că această strategie implică o vigilență constantă și o atenție continuă din partea cadrelor didactice față de toate aspectele care se petrec în clasă. În lipsa unei astfel de abordări, riscul este ca probleme precum indisciplina sau distragerea atenției să devină dominante, afectând randamentul educațional. Importanța acestei abilități este susținută și de cercetările lui J. Kounin, care evidențiază faptul că „profesorii care manifestă 'with-it-ness' pot anticipa și controla comportamentele problematice, intervenind înainte ca acestea să escaladeze" [4, p.23]. În acest sens, strategia devine un instrument esențial în aplicarea metodelor didactice creative și adaptate, deoarece menține un control subtil, dar ferm, asupra clasei, asigurând

astfel continuitatea procesului de învățare.

Autorii subliniază, de asemenea, că „o conştientizare intensă a dinamicii din clasă permite profesorului să gestioneze fluxul activităţilor şi să păstreze elevii implicaţi activ" [5, p.77]. Comentând această idee, rezultă clar că „with-it-ness" nu se limitează doar la observarea superficială, ci implică o înţelegere profundă a procesului educaţional, precum şi capacitatea de a face intervenţii rapide şi eficiente, menite să menţină interesul şi disciplina. În practică, această strategie ajută la menţinerea unei atmosfere de control subtil, în care elevii sunt motivaţi şi disciplinaţi, iar decuplarea de la procesul didactic este redusă semnificativ.

În concluzie, integrarea principiului „with-it-ness", aşa cum este prezentat de Marzano, Marzano şi Pickering [5], consolidează ideea că managementul eficient al clasei nu se limitează la reguli şi sancţiuni, ci implică o vigilenţă constantă şi o atenţie activă care să susţină şi să faciliteze aplicarea strategiilor didactice. Astfel, această strategie devine un factor cheie pentru crearea unui mediu educaţional stabil, stimulator şi productiv, în care învăţarea poate decurge fără perturbări şi cu maximă eficienţă.

Principiile lui Jacob Kounin, care includ „with-it-ness", „momentum", „overlapping" şi „group focus", sunt extrem de relevante şi aplicabile în contextul disciplinei de educaţie muzicală, contribuind semnificativ la eficienţa procesului didactic şi la crearea unui mediul de învăţare propice dezvoltării artistice şi cognitive.

În primul rând, „with-it-ness" sau acuitatea în monitorizare, presupune ca profesorul să fie consecvent şi alert cu privire la activitatea întregii clase, să observe şi să răspundă prompt indiferent de momentul în care apare o problemă. În educaţia muzicală, această strategie devine esenţială deoarece activităţile implică deseori şi exersarea individuală sau a grupurilor mici, precum şi utilizarea diverselor instrumente şi tehnologii. Un profesor vigilent poate anticipa şi corecta în timp util eventuale greşeli interpretative sau comportamentale, menţinând astfel coerenţa şi ritmul lecţiei.

În al doilea rând, „momentum" se referă la menţinerea unui flux continuu al activităţilor pentru a păstra interesul şi implicarea elevilor,

aspect crucial în predarea materiei muzicale. O lecție muzicală care păstrează un ritm dinamic și captivant generează motivație și stimulează creativitatea elevilor, fie că aceștia învață o tehnică vocală, exersează o dicție muzicală sau realizează creații proprii. Respingerea întreruperilor și menținerea unui ritm adecvat ajută la consolidarea deprinderilor muzicale și la evitarea plictiselii sau a distragerii.

Principiul „overlapping", adică gestionarea simultană a mai multor responsabilități, este foarte relevant în situațiile în care, de exemplu, profesorul trebuie să corecteze postura unui elev, în timp ce coordonează o secvență de exerciții, și monitorizează simultan reacțiile întregii clase. Acest principiu susține o gestionare eficientă a resurselor didactice și un control subtil asupra dinamicii claselor de muzică, mai ales în contexte de grup sau oră de orchestră/ansamblu, unde coordonarea și coeziunea sunt vitale.

În cele din urmă, „group focus" (concentrarea pe grup) devine fundamental în activitățile muzicale de ansamblu sau în cele în care grupul de elevi trebuie să lucreze împreună pentru un rezultatul comun. Menținerea atenției și implicării tuturor elevilor asigură dezvoltarea spiritului de echipă, coeziune și responsabilitate social-artistice, aspecte esențiale în formarea unui artist sau muzician în sensul complet al cuvântului.

În concluzie, principiile lui J. Kounin se pot aplica foarte concret în disciplina educație muzicală, contribuind la crearea unui climat educațional în care elevii sunt motivați, disciplinați și implicați activ. Acestea facilitează nu doar gestionarea eficientă a clasei, ci și susțin dezvoltarea abilităților muzicale și artistice ale elevilor, într-un mediu sigur, stimulativ și coerent.

Necesitatea stabilirii unor principii specifice în educația muzicală derivă din natura distinctivă a cunoașterii implicate în acest domeniu, precum și din particularitățile procesului de predare-învățare în artă. În primul rând, în educația muzicală, tipul de cunoaștere aplicat este predominant experiențial, afectiv și creativ, concentrându-se pe dezvoltarea sensibilității estetice, a intuiției artistice și a abilităților practice, mai degrabă decât pe acumularea de informații factual-teoretice. Astfel, principiile trebuie să asigure favorizarea procesului de

învățare prin experiență directă, activă și personalizată, pentru a stimula implicarea emoțională și pentru a dezvolta gustul estetic și autonomia artistică a elevilor.

În al doilea rând, disciplina educației muzicale se înscrie în sfera educației prin artă, fiind menită să creeze și să valorifice potențialul creator și sensibil al elevilor, și nu să maximizeze simpla acumulare de cunoaștere despre artă în sine. Acest aspect solicită o abordare pedagogică diferențiată, bazată pe principii care susțin exprimarea personală, experimentarea și procesul creativ, mai degrabă decât pe reproducerea sau memorarea de informații. În consecință, dezvoltarea unor principii specifice, adaptate acestor caracteristici, devine fundamentală pentru a autentifica și valorifica natura pedagogică a educației muzicale, având în vedere scopul de a forma indivizi implicați, sensibili și autonomi în exprimarea artistică. Astfel, principiile speciale pentru educație muzicală asigură că procesul didactic răspunde exigentelor artei ca experiență de viață și creație, și nu doar ca obiect de studiu teoretic.

Conform celor menționate în „Dicționarul de educație literar-artistice" [8, p.284], principiile educației literar-artistice se fundamentează pe ideea centrală a promovării *experienței estetice active*, pe *dezvoltarea sensibilității artistice* și pe încurajarea unui *comportament creativ și autonom în procesul de învățare*. Aceste principii pun accentul pe importanța implicării directe și personale a elevului în experiențele artistice, fie că vorbim de literatură, arte vizuale sau muzică, pentru că doar astfel se poate atinge autenticitatea și profunzimea în înțelegerea și exprimarea artistică. Prin urmare, în procesul de selecție a metodelor didactice, aceste principii devin valabile și pentru educația muzicală, fiind piloni fundamentali în alegerea strategiilor care stimulează sensibilitatea, gândirea creativă și exprimarea personală.

Astfel, după viziunea lui V. Pâslaru, una dintre cele mai importante componente ale principiilor educației literar-artistice este accentul pe experiența estetică activă, ceea ce presupune ca metoda didactică să faciliteze participarea directă, nu doar receptivă, a elevului. În pragmatismul didactic, aceste principii pot fi aplicate în educație muzicală prin utilizarea unor strategii precum improvizația, crearea

liberă, interpretarea personală sau dialogul artistic, care permit elevilor să devină „protagonişti" ai propriului proces educaţional. În acest sens, metoda predilectă trebuie să fie centrată pe participarea activă, pe explorare şi exprimare, nu doar pe memorare sau reproducere pasivă a unor informaţii. Prin activităţi de creaţie muzicală elementară, elevii pot dezvolta sensibilitatea auditivă, harul expresiv şi autonomia artistică, înscris în filozofia educţiei literar-artistice (după V. Pâslaru) de a valorifica creativitatea şi originalitatea fiecărui individ.

De asemenea, principiile lui V.Pâslaru subliniază importanţa dialogului şi a percepţiei sesizate a valorii estetice, ceea ce în educaţia muzicală se traduce prin punerea accentului pe aprecierea critică, interpretarea personală şi comunicarea artistică între elevi şi profesor. În procesul de selecţie a metodelor didactice, aceste principii sprijină utilizarea unor strategii precum analiza sensibilă a muzicii, conversaţia artistică şi exerciţiile de expresie care să stimuleze gândirea critică şi autonomia interpretativă a elevilor. În plus, promovarea participării active şi a exprimării personale conduce la dezvoltarea unei atitudini proactive faţă de muzică şi la formarea unor valori estetice durabile.

În concluzie, principiile din pedagogia literar-artistică ale lui V. Pâslaru oferă un cadru valoros pentru fundamentarea, selecţia şi aplicarea metodelor didactice în educaţia muzicală. Ele asigură o pedagogie centrată pe experienţa directă, creativitate şi sensibilitate estetica, elemente esenţiale pentru dezvoltarea unui student-muzician sensibil, autonom şi implicat în propria sa explorare artistică. Aceste principii nu sunt doar recomandări teoretice, ci sunt imperative pentru formarea unui proces educaţional autentic, care să contribuie la dezvoltarea holistică a elevilor în domeniul muzicii şi nu doar la acumularea de cunoştinţe teoretice.

În procesul de predare a educaţiei muzicale, alegerea strategiilor şi metodologiilor didactice nu trebuie să fie întâmplătoare sau arbitrară, ci fundamentată pe principii clare, adaptate atât la specificul disciplinei, cât şi la contextul socio-cultural şi la nevoile elevilor. Aceste principii de selecţie devin esenţiale pentru asigurarea unui proces educaţional autentic, relevant şi coerent, în care elevii nu doar acumulează cunoştinţe, ci şi participă activ, îşi dezvoltă abilităţi transversale şi

formează o atitudine critică și implicată. În condițiile unei societăți în continuă schimbare, în care tehnologia, diversitatea culturală și provocările globale devin normă, strategiile didactice trebuie să fie flexibile, inovatoare și sensibile la particularitățile individuale, pentru a construi un mediu de învățare inclusiv și motivant. În această perspectivă, principiile de selecție a metodelor și strategiilor didactice trebuie să răspundă unor cerințe de coerență, adaptabilitate, creativitate și responsabilitate civică, pentru ca procesul de învățare a muzicii să devină nu doar un act de acumulare, ci o experiență vie, formative și capabilă să răspundă provocărilor impuse de realitatea socio-culturală și globală:

- *Principiul coerenței și integrării* răspunde nevoii de a forma indivizi care percep arta și muzica ca pe niște piloni ai identității culturale, contribuind la consolidarea unui sentiment de comunitate și apartenență în fața diversității globale. În era globalizării și a migrației, această coerență asigură nu numai continuitate, ci și respect pentru pluralitate, promovând dialogul intercultural și înțelegerea reciprocă, esențiale pentru reluarea și valorificarea patrimoniului cultural în forme autentice.
- *Principiul adaptării la particularitățile elevilor* devine crucial pentru răspunsul la diversitatea socio-culturală și pentru prevenirea excluziunii. Într-o societate pluralistă, selectarea strategiilor în funcție de interesele și stilurile de învățare ale elevilor permite să-i implici activ și să le oferi un spațiu de exprimare autentică, contribuind la dezvoltarea unei identități individuale și colective solide, în timp ce promovează respectul față de diferențele socio-culturale.
- *Principiul centrat pe dezvoltarea competențelor transferabile* se aliniază nevoii de a forma cetățeni globali, capabili să aprecieze diversitatea culturală, să comunice intercultural și să valorifice resursele muzicale și artistice ca pe instrumente de dialog social. În fața provocărilor precum xenofobia, extremismul sau izolarea, educația muzicală devine un veritabil spațiu pentru formarea unei conduite civice și culturale autentice, bazată pe empatie, dialog și respect.

- *Principiul activizării și implicației directe* răspunde imperativului de a mobiliza spiritul civic și de a forma indivizi implicați în problemele societății globale, precum schimbările climatice sau inegalitățile sociale. Prin participarea activă la creație, interpretare și dialog artistic, elevii își pot exprima solidaritatea, angajamentul social și responsabilitatea civică, transformând muzica într-un instrument pentru exprimare și acțiune.
- *Principiul flexibilității și adaptabilității* este vital în fața imprevizibilităților unei lumi în continuă schimbare, unde învățarea trebuie să răspundă noilor forme de comunicare și interacțiune, precum cele digitale sau interculturale. Pentru a forma cetățeni responsabili, trebuie să promovăm strategii susceptibile de a fi adaptate la noi contexte și provocări, de a încuraja inovația și creativitatea în rezolvarea problemelor globale.
- *Principiul interdisciplinarității* devine un catalizator al înțelegerii legăturilor complexe dintre muzică, literatură, istorie și sociologie, în scopul construirii unei perspective critice asupra lumii. Într-o societate multiculturală, această abordare favorizează înțelegerea și respectul pentru diversitatea culturală, consolidând identitatea și patrimoniul cultural în contextul unei globalizări accelerate și a migrării masive.
- *Principiul inovării și utilizării tehnologiilor* susține dezvoltarea unui discurs educațional adaptat noului mediu digital, esențial pentru mobilizarea și motivarea tinerilor în abordarea problemelor sociale și culturale actuale. În lumea digitalizată, utilizarea tehnologiilor moderne în educație muzicală încurajează exprimarea autentică și responsabilă, în plus față de accesul la resurse și perspective globale.
- *Principiul echității și incluziunii* urmărește garantarea accesului la educație muzicală pentru toți elevii, indiferent de mediul socio-economic, etnic sau culturi. Într-o societate caracterizată de inegalități, această abordare promovează democratizarea cunoașterii, combatând discriminarea și excluziunea

Selectarea strategiilor și metodelor didactice în cadrul curriculumului predat la educație muzicală trebuie să se bazeze pe principii fundamentale care să asigure o învățare eficientă, relevantă și

adaptată provocărilor societale actuale.

Un principiu esențial este integrarea artelor ca proces care necesită explorarea noilor moduri de predare și învățare prin construirea conexiunilor interdisciplinare dintre arte și diverse domenii de cunoaștere [6, p.232]. Aceasta presupune extinderea educației și învățării artelor către aspecte extraestetice, cultivând alte valori decât cele pur estetice, precum și utilizarea învățării prin proiecte (inclusiv proiecte STEAM), în care statutul artelor este considerat la fel de important ca și al altor discipline școlare.

Un alt principiu important este specificul cunoașterii artistice, care este condiționată de valorile unei opere de artă, funcțiile integrative ale artelor, învățarea preponderent experiențială și abordarea holistică a sferelor personalității elevilor în actul artistic. Arta muzicală, în special, este considerată un mijloc influent de cultivare a personalității umane, având funcții cognitive, expresive, comunicative, estetice, educative și hedonistice [6].

Un principiu esențial este dezvoltarea personalității copilului prin intermediul binelui și frumosului din artă, societate și natură și se înscrie pe linia unei pedagogii integrative [6, p.240]. Cele mai semnificative dintre acestea vizează calitatea procesului de socializare a acestora, maturizarea condiției socio-morale, formarea și rafinarea intelectului ca structură rațională și evaluativ-critică în plan mental, organizarea plăcută și eficientă a timpului liber prin recrearea unui univers propriu în sfera imaginativului, a efectivului, motivaționalului, motricului și volitivului, afirmarea și trăirea sentimentului identității culturale strâns legat de stimularea capacității copiilor de a iubi patrimoniul artistic al națiunii, stimularea inițiativelor în practicarea artelor etc.

Selectarea strategiilor și metodelor didactice trebuie să aibă în vedere următoarele aspecte [6, p.245-246]:

- Receptarea emoțional-artistică la mesajul sonor-artistic – *sfera emoțională*.
- Deprinderile de a audia lucrări muzicale, activitate similară cu citirea operelor literare și receptarea operelor de artă plastică – *sfera comportamentală*.

- Capacităţile de a observa (percepe) şi analiza anumite elemente de limbaj artistic – *sfera senzitivă.*
- Abilitatea de a gândi şi crea/ re-crea imaginea artistică – *sfera cognitivă*.
- Familiarizarea şi memorarea repertoriului muzical/ operelor de artă – *sfera valorică.*

În concluzie, subliniem necesitatea de a adapta strategiile şi metodele didactice în educaţia muzicală, prioritizând o abordare flexibilă, inovatoare şi sensibilă la nevoile individuale ale elevilor. Selectarea principiilor didactice ar trebui să fie fundamentată pe coerenţă, adaptabilitate, creativitate şi responsabilitate, cu scopul de a transforma procesul de învăţare într-o experienţă formativă şi relevantă pentru contextul socio-cultural şi global actual.

Principiile lui Jacob Kounin privind monitorizarea şi gestionarea eficientă a clasei, precum „with-it-ness", „momentum", „overlapping" şi „group focus", sunt perfect aplicabile în educaţia muzicală, contribuind la crearea unui mediu propice dezvoltării artistice şi cognitive a elevilor. Integrarea artelor şi valorificarea patrimoniului cultural sunt esenţiale pentru a asigura o educaţie muzicală autentică şi adaptată provocărilor contemporane ale societăţii. De asemenea, evidenţiem importanţa promovării experienţei estetice active, dezvoltării sensibilităţii artistice şi încurajării unui comportament creativ şi autonom în procesul de învăţare, conform principiilor educaţiei literar-artistice. Aceste elemente sunt vitale pentru formarea unui student-muzician sensibil, autonom şi profund implicat în propria explorare artistică.

Prin urmare, abordarea didactică în educaţia muzicală trebuie să fie temeinic fundamentată pe principii clare, adaptate specificului disciplinei şi nevoilor elevilor, asigurând un proces educaţional autentic, relevant şi coerent care să sprijine dezvoltarea holistică a elevilor în domeniul muzicii.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. EVERTSON, C.M., & EMMER, E.T. *Classroom Management for Middle and High School Teachers*. Pearson Education, 2011.

2. GUȚU, Vl., ȚURCANU, C., ȘEVCIUC, M. *Monitorizarea curriculumului școlar: concept și metodologie*. Universitatea de Stat din Moldova, Centrul de Cercetări Științifice „Politici educaționale și sociale". Chișinău: CEP USM, 2024.
3. KILPATRICK, W.H. *Evaluating Teaching: A Guide to the Reflective Practice*. McGraw-Hill Education, 1999.
4. KOUNIN, J. *Discipline and Group Management in Classrooms*. Holt, Rinehart & Winston, 1970.
5. MARZANO, R.J., Marzano, J.S., & PICKERING, D.J. *Classroom Management That Works*: Research-Based Strategies for Every Teacher. ASCD, 2003.
6. MORARI M. Reconfigurarea procesului de învățare școlare: aria curriculară arte. În: *Reconfigurarea procesului de învățare școlară în contextul provocărilor societale: Monografie* / Tatiana Callo, Veronica Bâlici, Maria Hadîrcă [et al.] ; coord. șt.: Ludmila Franţuzan; Ministerul Educaţiei şi Cercetării, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chişinău, Institutul de Cercetare, Inovare şi Transfer Tehnologic. – Chişinău : [S. n.], 2023, pp. 232-282.
7. MORARI, M. Educaţia muzicală. În : *Curriculum Naţional. Clasele a V-a – a VIII-a. Aprobat la Consiliul Naţional pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării nr. 609 din 17 iulie 2019).* Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova. – Chişinău, 2019.
8. PÂSLARU, V. *Dicționar de educație literar-artistică*. București: Editura universitară, 2024.

N.B.: Studiul a fost elaborat în cadrul Subprogramului de Stat *"Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a Curriculumului școlar"*, cifrul 01.14.01.